

СТАЛИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК ЗАПОРУКА АКТИВІЗАЦІЇ ВІДТВОРЮВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

*Михальченко Г.Г., к. держ. упр., доцент
каф. ЕПМ ННППІ УПА*

Соціально-економічний розвиток суспільства повинен формуватися не тільки за рахунок зростання матеріального багатства, а і передбачати створення достатніх умов для розвитку людського капіталу, бо саме він складає основу національного багатства розвинених країн і створює передумови для економічного зростання.

Разом з тим, проблеми розвитку людини стають все більш очевидними як в Україні, так в інших країнах світу. Вони відображають нерівність можливостей: розвиток населення стримується через їх рівень добробуту, вік, освіти, місце проживання гендерну або групову приналежність. Така нерівність несправедлива та загрозлива з різних точок зору. У економічному відношенні вона призводить до суттєвих витрат та дестабілізації, а в соціальному – до напруження та масового незадоволення.

Розробка концепції людського розвитку дозволяє сформулювати якісно новий, перспективний підхід до розуміння суспільного прогресу. Цей підхід ставить основним завданням людини розширення можливостей його життєвого вибору, пропонує шляхи вирішення проблеми бідності, актуальність якої посилюється як у країнах, що розвиваються, так і в індустріальних країнах. Завдяки використанню концепції людського розвитку можлива розробка системи заходів, що базується на більш справедливому розподілі виробничих активів і доходів та орієнтована на розвиток здібностей і задоволення потреб людства, його максимально активну участь в економічному, політичному та культурному житті.

Більшість досліджень щодо відтворення та розвитку населення відображають різні соціально-економічні аспекти трансформаційних перетворень, переважно на загальнодержавному рівні. Досліджуються явища бідності, аналізуються доходи та витрати, майнове розшарування, розглядається проблематика визначення критеріїв середнього класу, але проблеми якості життя та їх вплив на відтворювальні процеси населення продовжують викликати наукові дискусії.

Для формування дієвої економічно ефективної політики щодо розвитку людського потенціалу необхідно на основі програмно-цільового підходу, що дозволяє об'єднати в єдину систему цілі, засоби її реалізації та джерела фінансування, розробити державну комплексну цільову Програму розвитку людського потенціалу, яка повинна бути складовою частиною Комплексної програми державної соціальної політики.

Основою державних програми повинні стати інвестиції в людський капітал, а саме: у охорону здоров'я і освіту, житлові програми, охорону навколишнього середовища, сільське господарство. Отже рівень добробуту є визначальним для відтворення та розвитку людського капіталу. Недооцінка

впливу людського капіталу на економічне зростання є суттєвою причиною розриву в розвитку між Україною та іншими країнами, а отже, видатки на освіту, охорону здоров'я та соціальний захист необхідно розглядати не просто як «витрачання» бюджетних коштів, а як соціальні інвестиції, що могли б суттєво і тривало вплинути на розвиток України.

Необхідно чітко обкреслити статті видатків, фінансування яких підлягає нормуванню. Це надасть можливість зафіксувати нижню межу потреб у фінансових ресурсах на людський розвиток, забезпечити стабілізацію й раціоналізацію фінансування та не допустити зниження обсягу витрат на охорону здоров'я, освіту, науку, культуру і соціальний захист населення. Відповідно до цього вважаємо за доцільне передбачити: активізацію базового рівня соціально-економічного розвитку як основного чинника подолання бідності та підвищення якості життя населення, удосконалення системи соціального захисту з метою забезпечення гідної якості життя населення. Реалізація наведених вище заходів дозволить забезпечити підвищення якості життя у регіонах та в державі в цілому, а також активізувати відтворювальні процеси населення в Україні.